

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«СОЦІОЛОГІЯ»

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Політологія
спеціальність 052 Політологія
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь бакалавр

Розробник:
Сенько Інна,
Старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Гарант:
Приходько Сергій,
к. політ. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Назва навчальної дисципліни	Соціологія
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, залучених до викладання	<i>Викладач:</i> Сенько Інна, старший викладач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін <i>Контакти:</i> ауд. 408 (навчальний корпус № 4) e-mail: senko.inna@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/senko-inna-myhaylivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	052 Політологія <i>ОПП Політологія</i>
Попередні умови для вивчення дисципліни	дисципліни, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Філософія», «Інформаційні системи і технології».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами соціології як науки, формування у майбутніх фахівців (бакалаврів) системи знань з питань сучасної соціальної системи суспільства; виховання грамотної особистості, здатної орієнтуватися в сучасних соціальних явищах і подіях.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти соціологічного світогляду щодо розкриття соціальних явищ і процесів, що пронизують соціальні взаємодії людей у різних вимірах суспільного життя та повсякденності; розвиток вміння послуговуватися категоріальним апаратом соціології, її методами дослідження, а також теоретичними та концептуальними напрацюваннями.

Компетентності:

Загальні:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань, діяти політично й соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні):

СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу. СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Програмні результати навчання, РН:

РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки

РН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

РН15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма			
	052ПОЛІТ бд 2022			
	усього	серед них		
л		п	с.р.	
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.	8	2	2	4
Тема 2. Протосоціологія (розвиток соціального знання від античності до О. Конта).	6		2	4
Тема 3. Історичний розвиток соціологічної думки у країнах Західної Європи та Росії.	7	2		5
Тема 4. Історія становлення і розвитку соціологічної думки в Україні.	4			4
Тема 5. Суспільство як система.	8	2	2	4
Тема 6. Соціальні зміни та питання суспільного розвитку.	4			4
Тема 7. Соціальні інститути. Типологія соціальних інститутів.	5			5
Тема 8. Соціальна структура суспільства.	8	2	2	4
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків.	8	2	2	4
Тема 10. Методика та техніка соціологічних досліджень.	8	2	2	4
Тема 11. Соціологія сім'ї та шлюбу.	8	2	2	4
Тема 12. Соціологія молоді.	6		2	4
Тема 13. Соціологія конфлікту.	6		2	4
Тема 14. Економічна соціологія.	6		2	4
Тема 15. Соціологія політики.	8	2	2	4
Тема 16. Соціологія культури.	6		2	4
Тема 17. Соціологія девіантної поведінки.	5			5
Тема 18. Соціологія релігії.	4			4
Тема 19. Етносоціологія.	5			5
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання
Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання практичних завдань	Реферат	Виконання завдань самостійної роботи	
PH06	6	5	4	10	25
PH08	6	5	4	10	25
PH11	6	4	5	10	25
PH15	6	4	5	10	25
Разом	24	18	18	40	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				
	Опитування	Виконання практичних завдань	Виконання завдань самостійної роботи	Реферат	Разом по темі
Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.	-	1	2	18	3
Тема 2. Протосоціологія (розвиток соціального знання від античності до О. Конта).	2	1	2		5
Тема 3. Історичний розвиток соціологічної думки у країнах Західної Європи та Росії.	-	1	2		3
Тема 4. Історія становлення і розвитку соціологічної думки в Україні.	2	1	2		5
Тема 5. Суспільство як система.	2	1	2		5
Тема 6. Соціальні зміни та питання суспільного розвитку.	-	1	2		3
Тема 7. Соціальні інститути. Типологія соціальних інститутів.	2	1	2		5
Тема 8. Соціальна структура суспільства.	2	1	2		5
Тема 9. Особистість у системі соціальних зв'язків.	2	1	2		5
Тема 10. Методика та техніка соціологічних досліджень.	2	-	2/2		6
Тема 11. Соціологія сім'ї та шлюбу.	2	1	2		5
Тема 12. Соціологія молоді.	2	1	2		5
Тема 13. Соціологія конфлікту.	2	1	2		5
Тема 14. Економічна соціологія.	-	1	2		3
Тема 15. Соціологія політики.	2	1	2		5
Тема 16. Соціологія культури.	2	1	2		5
Тема 17. Соціологія девіантної поведінки.	-	1	2		3
Тема 18. Соціологія релігії.	-	1	2		3
Тема 19. Етносоціологія.	-	1	2		21
Разом	24	18	40	18	100

**Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях
для здобувачів вищої освіти 052ПОЛПТ_бд_2022**

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Завдання передбачає перевірку теоретичного матеріалу, ключових понять теми.	<p>2 – студент якісно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі й всебічні знання з теми, чітко усвідомлює основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи тих проблем, на високому рівні володіє державною мовою, має цілком сформовані навички професійної комунікації;</p> <p>1 – студент поверхнево висвітлює проблему, монологічне мовлення є фрагментарним, лексика та граматична будова висловлювання потребують збагачення й урізноманітнення;</p> <p>0 – студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички та навички професійної комунікації не сформовані.</p>

**Шкала та критерії оцінювання виконання навчальних завдань
на семінарських заняттях для здобувачів вищої освіти 052ПОЛПТ_бд_2022**

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Виконання навчальних завдань практичного характеру.	<p>1 - Усі практичні завдання виконано правильно, студент вільно використовує набуті теоретичні знання у процесі аналізу практичного матеріалу.</p> <p>0,5 - Практичні завдання виконано частково або ж студент припускається певних помилок у процесі підготовки практичних завдань.</p> <p>0 - Практичні завдання не виконано. Практичні навички не сформовані.</p>

**Критерії та шкала оцінювання виконання завдань
самостійної роботи для здобувачів вищої освіти 052ПОЛПТ_бд_2022**

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Виконання самостійної роботи.	<p>2 - студент якісно засвоїв матеріал, уміє працювати самостійно, уміло застосовує набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань.</p> <p>1 - студент добре засвоїв матеріал, але допускає помилки; застосовує на достатньому рівні набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретує отримані результати; уміє працювати самостійно.</p> <p>0 - демонструє низькі результати, студенту бракує теоретичних знань для розв'язання практичних завдань, не сформована навичка самостійно.</p>

**Шкала та критерії оцінювання виконання та захисту рефератів
для здобувачів вищої освіти 052ПОЛПТ_бд_2022**

Тип / опис завдання	Шкала оцінювання
Написання реферату передбачає висвітлення окремої теми з навчального матеріалу або її окремої	<p>17-18 - робота відповідає вимогам, студент вільно володіє матеріалом теми.</p> <p>15-16 - виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього</p>

частини	оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, немає аналізу різних точок зору на проблему та не викладена власна позиція.
	13-14 – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не повні.
	11-12 – наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано не в повному обсязі. Висновки не чіткі.
	9-10 - в роботі наявні помилки, не повністю розкрито тему / під час захисту роботи студент не дав правильні відповіді на окремі питання..
	7-8 - в роботі наявні суттєві помилки, які не повністю розкрито тему / під час захисту роботи студент не дав правильні відповіді на всі питання.
	5-6 – тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання, під час захисту, відсутній висновок.
	3-4 - тема реферату слабо розкрита.
	1-2 – тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.
	0 – реферативна робота не виконана.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача вищої освіти на практичних заняттях з поважної причини (документальне підтвердження) надається право відпрацювати пропущене заняття, у разі відсутності без поважних причин – здобувач вищої освіти не одержує бали за практичне заняття і позбавлений права на їхнє відпрацювання.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів. Списування під час виконання тестових завдань, практичних завдань та завдань екзаменаційної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням цієї навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproporyadok22.pdf>

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Горлач Микола, Кремень Василь, Волович Володимир Соціологія. Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 808 с.
2. Кузьменко Тетяна Соціологія. Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 320 с.
3. Нестуля Олексій, Нестуля Світлана Соціологія. Практикум: Модульний варіант. К.: Центр навчальної літератури. 2020. 272 с.
4. Нечитайло Ірина Сучасна соціологія освіти. Від соціологічної теорії до освітньої практики. К.: Кондор. 2019. 296 с.
5. Титаренко Оксана Соціологія. Навчальний посібник. К.: Дакор. 2020. 210 с.
6. Требін М. П. Соціально-політичні студії : навч. посіб. Харків : Право, 2017. 696 с.
7. Ткаля, І.А., Гусева, А.Г., Сергеева, О.А. Culture and Communication / Соціологія англійською мовою. Культура та комунікація : навч. посіб. для студентів-соціологів 2-ге вид., випр. та доп. Харків: ХНУ ім.В.Н. Каразіна, 2010. 168 с.
8. Howard S. Becker Outsiders: Studies In The Sociology Of Deviance Paperback. London. Free Press.224 p.
9. Rob Webb, Hal Westergaard, Keith Trobe, Annie Townend AQA A Level Sociology Book One Including AS Level: Book one Paperback. London. Napier Press. 286 p.
10. The Sociology Book: Big Ideas Simply Explained Kindle Edition. London. DK. 638 p.

Допоміжні

1. Болотіна Є. В., Мішура В. Б. Соціологія: К.: Центр навчальної літератури, 2007. 128 с.
2. Волович В.І. Соціологія: К.: Центр учбової літератури, 2009. 808 с.
3. Городяненко В.Г. Соціологія: підруч. К.: Видавничий центр Академія, 2002. 560 с.
4. Нестуля О. О. Соціологія: К.: Центр учбової літератури, 2009. 272 с.
5. Піча В.М. Соціологія: Загальний курс. К.: Каравела, 2000. 248 с.
6. Практикум з соціології: / ред. В.М. Піча. Львів : Новий Світ-2000, 2007. 368 с.
7. Сірий Є. В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії. К.: Атіло, 2004. 480 с.
8. Соціологія: Курс лекцій: Львів : Новий Світ - 2000, 2002. 312 с.
9. Соціологія: підручник для студентів вузів / за ред. В.Г. Городяненка. 3-е вид., перероб. і доп.К.: Академія, 2008. 544 с.
10. Соціологія: терміни, поняття, персоналії, схеми, таблиці. / ред. В.М. Піча. К.: Каравела; Львів : Новий Світ-2000, 2002. 480 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Дворецька Г. В. Соціологія : навч. посіб. / Г. В. Дворецька. Вид. 2-ге, перероб. і доп. К. : 2002472 с. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-67.html>.
2. Кузьменко Т. М Соціологія : навч. посібн. / Т. М. Кузьменко. К. : Центр учбової літератури, 2010. 320 с. URL : <http://filelibsnu.at.ua/navchalno-metod/social/Sociologiya-Kuzmenko2010.pdf>
3. Малахова Ж. Д. Викладання соціології: досвід інноваційних прийомів: навч. посіб. / Ж. Д. Малахова, В. М. Огаренко. К. : Центр учбової літератури, 2008. 280 с. URL :http://www.studmed.ru/malahova-zhd-ogarenko-vm-vikladannya-socologiyi-dosvd-nnovacynih-priyomv_f22ee137f01.html
4. Подольська Є. А. Соціологія : 100 питань – 100 відповідей / Є. А. Подольська, Т. В.Подольська. К.: Інкос, 2009. 353 с. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-176.html>
5. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. К. : Професіонал, 2004. 590 с. URL : <http://referaty-kursovye-konspekty.ru/c12/4bm5w/>
6. Сірий Є. В. Соціологія : навч. посіб. К. : Атіка, 2004. 480 с. URL : http://www.big-lib.com/book/48_Sociologiya

7. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посіб. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 260 с. URL : <http://karazinbook.univer.kharkov.ua/sites/default/files/books/sokyranska.pdf>
8. Соціологія : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / А. Ю. Брегеда, А. П. Бовтрук, Г. В. Дворецька та ін. К. : КНЕУ, 1999. 124 с. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-39.html>
9. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. 3-є вид., доп. і перер. К. : «Академія», 2006. 544с. URL : <http://readbookz.com/books/195.html>
10. Соціологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закладів. 2-ге вид., доопр., доп / за заг. ред. В.І. Докаша. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с. URL: <http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Soc.%20kafedr.%20posibnyk.pdf>
11. Юрій М. Ф. Людина і світ : підручник. К. : Дакор, 2006. 460 с. URL : <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-178.html>